Posudek vedoucího diplomové práce

Název práce: Efektivita sociální služby u lidí s psychózou
Jméno autora/ky: Bc. Lucie Součková
Jméno vedoucího: Mgr. Miroslav Filip, Ph.D
Název oboru: Sociální pedagogika
Forma: kombinovaná
Počet stran (znaků) a příloh (jejich charakter): cca 116 000 znaků (s přílohami); 77 str.

1. Volba tématu a názvu práce

Téma práce spadá do oblasti sociální pedagogiky. Název vystihuje, čeho se práce týká. Pouze místo o „psychóze“ by mohla být konkrétněji řeč o „schizofrenii“ (vzhledem k tomu, že zpracovává data od klientů trpících schizofrenií).

2. Cíle práce

Na str. 8 autorka píše:
„Cílem této organizace je snaha o zlepšení nebo alespoň zachování kvality života duševně nemocných lidí. Můj výzkum by měl přispět ke zmapování potřeb lidí s duševním onemocněním a na základě toho odhalit slabá a silná místa působení sociální služby. Tím se dostáváme k výzkumnému problému, který zní Efektivita sociální služby u lidí s psychózou.“

První věta je formulována hodně směle, protože žádná diplomová práce, která má přece jen omezený prostor, nemůže zlepšit ani zachovat kvalitu života duševně nemocných lidí (což platí i pro mnohem rozsáhlejší výzkumy). V kontextu dalších vět však cíl vypadá konkrétněji a uchopitelněji.
Pokud je však řeč o praktickém výstupu (snaha o zlepšení ...), měla by práce vyústit v nějaká konkrétní praktická doporučení. Až do této roviny však dotažená není, což je škoda.

3. Struktura a rozsah práce

Text je přehledně a logicky strukturovaný; obsahuje všechny základní části, která má vědecký text mít. Práce má dobrou jazykovou úroveň.

4. Metodologie závěrečné práce

Autorka zvolila dotazník CAN, který mapuje problémy klientů vztahující se k jejich onemocnění a k různým oblastem života. Autorka sleduje, jak se problémy lepší či horší s časovým odstupem. Respondenti jsou klienti o.s. Péče o duševní zdraví.
Dále autorka pracuje s rozhovory s vybranými klienty s cílem hlouběji porozumět výsledkům dotazníkového šetření.
Volba metod je v souladu s cílem práce.

5. Odborná úroveň práce

Autorce se daří zpracovat v teoretické části téma schizofrenie a života s tímto onemocněním.
Dále se věnuje problematice sociální služby a práci s nimi.
Jednotlivé kroky empirického výzkumu (formulace cílů, výběr souboru, volba metod atd.) jsou provedeny celkem konzistentně. Analýza dat dotazníku je jednoduchá, ale postačující vzhledem k tomu, co chce autorka z dat vědět.
Mezery vidím v interpretaci a celkovém zúročení předchozích kroků.

Např. v komentářích k „profilům potřeb“ není jasné, odkud pochází různé informace a názory, které autorka uvádí (sdělili to respondenti při vyplňování dotazníků?, opírá se autorka o zkušenosti ze své vlastní práce s klienty?, pochází informace z jiné literatury?, jde o vlastní názor autorky? – to vše je třeba jasně odlišit). Třeba v pasáži, kde se komentují „Intimní vztahy“ (str. 41):
„U této oblasti respondenti často uváděli problém se seznamováním. *(kdy to respondenti tvrdili? při vyplňování dotazníku? v práci není zmínka o tom, že by se přitom dělalo inquiry, zaznamenávaly se komentáře, ...)* Brání jim v tom obavy z reakce druhé strany. Nemoc je pro ně hendikepem. Vnímají stigma, které je se závažným duševním onemocněním spojené. *(čím jsou tyto vývody podložené?)* Vlivem nemoci jsou u nich narušené sociální dovednosti, především schopnost komunikace, která je základním prostředkem v navazování kontaktů. “
(odkud je tento předpoklad? chybí nějaký odkaz na literaturu, na teoretickou část)

V části Diskuze CAN autorka smysluplně interpretuje zhoršení v oblasti „psychotické symptomy“ (což je paradox, protože o klienty je stále pečováno, autorka však zhoršení zdařile vysvětluje). Jinde už interpretace takto dotažené a přesvědčivé nejsou. Např. interpretaci dvou oblastí, v nichž došlo ke zlepšení, autorka uzavírá (str. 49):

„Z výzkumného šetření vyplývá, že došlo k nejvýraznějším pozitivním změnám právě u oblastí, které jsou zahrnuty v profilu potřeb. Tedy u oblastí, které uživatelé při vstupu do služby nejčastěji uvádějí jako problémové. Služby občanského sdružení Péče o duševní zdraví tedy reagují na potřeby svých uživatelů. (*jak toto tvrzení vyplývá z předchozích?*) Což také vypovídá o dovednosti sociálních pracovníků v individuálním plánování. Ze získaných výstupů lze vyvodit závěr, že mají sociální služby pozitivní vliv na kvalitu života svých uživatelů. Jsou tedy efektivní. “ (*velmi silné tvrzení bez podrobnějšího zdůvodnění)*

Použití polostrukturovaných rozhovorů částečně pomáhá osvětlit celkem povšechné výsledky dotazníku. Je ale otázkou, zda z rozhovorů nešlo vytěžit víc.
Prezentace metody v DP může být matoucí (s. 49):
„Analýzou rozhovorů jsem získala témata, která se v odpovědích respondentů nejvíce vyskytují. Zaměřila jsem se na oblasti, u kterých došlo v šetření CAN k nejvýraznějším změnám. Ty jsem zaznamenala v oblastech denních činností, přátel, intimních vztahů a psychotických symptomů.“
Z ukázky to vypadá tak, že nejdříve byly nějak sebrány rozhovory, potom analyzovány, přičemž se v rozhovorech hledala témata, která korespondují s výsledky CAN (oblasti s výraznými změnami). Pokud vím, bylo to jinak – podle výsledků CAN se sestavily otázky pro rozhovory, v rozhovorech se pak „vypíchla“ společná témata.
Nechávám na diskuzi při obhajobě, zda by z rozhovorů šlo dostat podrobnější informace o tom, jak klienti vnímají sociální službu a jak ta jim ne/pomáhá, nebo zda byly rozhovory pouze chudé (respondenti toho tolik neřekli, nebyli schopní se vyjádřit nebo rozpovídat).

6. Naplnění cílů práce

DP s výhradami dostává jednomu z cílů: zmapovat pozitivní a negativní oblasti působení sociální služby. Na druhou stranu práce není dotažená k praktickým výstupům, což je škoda – co z mapování vyplývá prakticky? Co by se dalo v práci s klienty upravit, změnit, zlepšit?

7. Přínos práce

Práce je zpracována řemeslně celkem zdařilým způsobem (až na výše uvedené nedůslednosti a nepropracovanost interpretační fáze). Přínosnost práce by velmi zvýšila podrobnější a jasnější diskuze a interpretace a také dotažení k praktickým výstupům.

8. Formální a stylistické náležitosti

Autorka projevila schopnost vytvořit vědecký text. Práce má dobrou jazykovou úroveň.
Práce s literaturou a citování je v pořádku, až na nedůsledné odlišování zdrojů informací v diskuzích (odlišení vlastního argumentu od tvrzení jinde v literatuře). Práce je na dolní hranici rozsahu pro DP. Nepovažuji to však přímo za nedostatek. V teorii práce celkem věcně a komplexně zpracovává vytčené téma; nanejvýš empirickou část by šlo o něco prodloužit větším propracováním diskuze.

9. Celkové hodnocení

Diplomová práce splňuje všechny náležitosti jak po stránce odborné, tak formální a *doporučuji* ji k obhajobě s navrhovaným hodnocením: C – D.

Možnost doplnit dotazy k obhajobě práce:
Pokuste se stručně zformulovat, jaké jsou praktické výstupy vaší práce – co v činnosti o.s. funguje v práci s klienty dobře, jak by mohla být případně upravena práce s klienty v zájmu dalšího zvýšení efektivity?

Studentka prokázala naplnění cílů, které jsou na ni kladeny charakterem studovaného oboru a projektem závěrečné práce. *Diplomová* práce *splňuje* po obsahové i formální dané požadavky, a proto ji *doporučuji* k obhajobě.

V Brně dne 12.1. 2015

Mgr. Miroslav Filip, Ph.D
vedoucí